

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 7. 2021
SWD(2021) 705 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Správa o právnom štáte 2021

Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku

Spríevodný dokument

K OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o právnom štáte 2021

Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

ZHRNUTIE

Pokročili dve dôležité reformy českého súdnictva, a to reforma výberového konania na sudcov, ktorá bola prijatá v máji 2021, a reforma disciplinárneho režimu pre sudcov. Ako už bolo uvedené v Správe o právnom štáte 2020, tieto reformy by mohli posilniť nezávislosť súdnictva zvýšením transparentnosti procesu výberu sudcov a poskytnutím ďalších záruk v disciplinárnych konaniach proti sudcom. Pokračuje úsilie o zlepšenie digitalizácie justície vrátane zverejňovania rozsudkov a prípravy systému digitálnej správy spisov. Zlepšila sa efektívnosť konaní v občianskom, obchodnom a správnom súdnictve. Súdom sa darilo pokračovať v práci počas pandémie COVID-19 bez väčších narušení.

Kým právny a inštitucionálny rámec na riešenie korupcie je už vo všeobecnosti zavedený, v realizovaní vládnej protikorupčnej stratégie na roky 2018 až 2022 a sprievodných akčných plánov sa nedosahuje dostatočný pokrok. Konkrétnejšie, na konci funkčného obdobia súčasnej vlády čaká český parlament stále niekoľko dôležitých reformných iniciatív v oblasti prevencie korupcie vrátane zákonov o lobizme, o ochrane oznamovateľov a o predĺžení mandátu Najvyššieho kontrolného úradu. Pokiaľ ide o veľkú korupciu, vyšetrovaniami a auditmi využívania finančných prostriedkov EÚ na vnútroštátnej aj európskej úrovni sa nedávno zistili dôkazy o konfliktoch záujmov na najvyššej úrovni výkonnej moci, na základe ktorých prijala Európska prokuratúra. Navyše v príslušnom prípade podvodu so subvenciami z EÚ odporučili nedávno vnútroštátni vyšetrovatelia podať žalobu. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 bola väčšina protikorupčných opatrení v sektore zdravotníctva, ktorých zavedenie bolo naplánované na rok 2020, odložená.

Ústavné pravidlá zaručujú slobodu prejavu a právo na informácie a výslovne zakazujú cenzúru. Pravidlá na zlepšenie informácií o transparentnosti skutočného vlastníctva médií boli uzákonené v roku 2021. Zdá sa, že česká Rada pre rozhlasové a televízne vysielanie si plní úlohy účinne, ale politické rozpory naďalej ovplyvňujú samostatnú dozornú komisiu Rady Českej televízie. Sektor tlačových médií bol počas pandémie COVID-19 vážne zasiahnutý. Nebol prijatý žiaden program na podporu médií, ktorým by sa zmiernili účinky pandémie COVID-19.

Od začiatku pandémie COVID-19 takmer polovica právnych aktov bola prijatá v rámci skráteného legislatívneho postupu s obmedzenou možnosťou konzultácie so zainteresovanými stranami. Zainteresované strany pripomínajú, že využitie skráteného legislatívneho postupu sa neobmedzovalo len na právne predpisy priamo súvisiace s pandémiou COVID-19. Výnimočný stav platil značnú časť roka 2020. Jeho obnovenie začiatkom roka 2021 napriek odmietnutiu predĺženia Poslaneckou snemovňou bolo kritizované aj na základe ústavnosti. Súdny boli často žiadané o preskúmanie núdzových opatrení a niekoľko z nich zrušili. V parlamente sa rokuje o návrhu zákona, ktorým sa zriaďuje nový úrad detského ombudsmana. Dosah pandémie COVID-19 na organizácie občianskej spoločnosti bol výrazný, pričom boli prinútené obmedziť svoje aktivity.

I. JUSTIČNÝ SYSTÉM

Český justičný systém pozostáva z osemdesiatich šiestich okresných súdov, ôsmich krajských súdov, dvoch vrchných súdov, Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu¹. Ústavný súd stojí mimo sústavy všeobecných súdov, ale je súčasťou súdneho systému a jeho úlohou je zaručovať ústavnosť právnych predpisov a ochranu základných ľudských práv a slobôd. Ústredný štátny orgán zodpovedný za správu súdov je ministerstvo spravodlivosti. Ministerstvo spravodlivosti vykonáva štátnu správu vrchných, krajských a okresných súdov v rozsahu stanovenom zákonom², a to buď priamo, alebo prostredníctvom predsedov týchto súdov. Niektoré úkony ústrednej štátnej správy vykonávajú predsedovia dvoch najvyšších súdov. Tieto rôzne orgány zohľadňujú stanoviská príslušných súdnych rád, ktoré fungujú pri Najvyššom súde, Najvyššom správnom súde, vrchných súdoch, krajských súdoch a väčších okresných súdoch. Sudcov vymenúva prezident republiky zo zoznamu kandidátov vybraných predsedami krajských súdov, ktorý predkladá minister spravodlivosti. Prokuratúra je súčasťou výkonnej moci³. Prokurátorov vymenúva do úradu na neurčité obdobie minister spravodlivosti na základe návrhu generálneho prokurátora. Generálneho prokurátora vymenúva a odvoláva vláda na základe návrhu ministra spravodlivosti⁴. Česko sa zúčastňuje na Európskej prokuratúre. Advokátska komora je nezávislá a zriadená na základe zákona. Vykonáva verejnú správu v oblasti právnického povolania a poskytuje samoreguláciu pre celú profesiu. Samosprávna právomoc komory je obmedzená právomocou ministra spravodlivosti v oblastiach stanovených zákonom.

Nezávislosť

Úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva širokou verejnosťou a podnikmi zostáva priemerná. Celkovo 51 % širokej verejnosti aj podnikov považuje nezávislosť súdov a sudcov v Česku v roku 2021 za „veľmi dobrú“ alebo „pomerne dobrú“⁵. Medzi podnikmi to predstavuje pretrvávajúci pozitívny trend pravidelného ročného zvyšovania pozitívneho vnímania, kým v rámci širokej verejnosti úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva v porovnaní s minulým rokom mierne klesla.

Bola prijatá zmena výberového konania na sudcov⁶. Cieľom novely, ktorá nadobudla platnosť 9. júna 2021⁷, je vytvoriť transparentný a jednotný systém prijímania a výberu nových sudcov a predsedov súdov na základe presných, objektívnych a jednotných kritérií. Predtým neexistovala žiadna zákonná úprava procesu výberu kandidátov na sudcovské miesta. Hlavné prvky novely sú v súlade s európskymi normami, najmä vzhľadom na to, že väčšinu členov v komisiách poverených výberom kandidátov na vymenovanie budú tvoriť sudcovia⁸.

¹ Okrem toho špecializované správne senáty pri krajských súdoch fungujú ako správne sudy prvého stupňa.

² Zákon č. 6/2002 Zb. o súdoch a sudcoch.

³ Článok 80 ústavy, ktorý je zahrnutý v tretej hlave – Výkonná moc.

⁴ Spôsob vymenúvania a odvolávania vysokopostavených prokurátorov je súčasťou reformy, ktorej návrh predložilo ministerstvo spravodlivosti v júni 2019 a ktorá je v súčasnosti pozastavená.

⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázky č. 48 a 50. Úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva sa kategorizuje takto: veľmi nízka (menej ako 30 % respondentov vníma nezávislosť súdnictva ako pomerne dobrú a veľmi dobrú); nízka (30 – 39 %), priemerná (40 – 59 %), vysoká (60 – 75 %), veľmi vysoká (viac ako 75 %).

⁶ Ďalšie informácie sa nachádzajú v Správe o právnom štáte 2020, Kapitole o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 2.

⁷ Novela zákona č. 6/2002 Zb. o súdoch a sudcoch.

⁸ Návrh zákona č. 630, ktorým sa menia § 105a a § 116 zákona č. 6/2002 Zb. o súdoch a sudcoch, návrh zákona č. 630, ktorým sa menia § 105e a § 116 zákona č. 6/2002 Zb. o súdoch a sudcoch, odporúčanie

Návrh zmeny disciplinárneho režimu pre sudcov prešiel prvým čítaním v Poslaneckej snemovni⁹. Cieľom reformy je zaviesť súdne preskúmanie¹⁰ rozhodnutí prijatých disciplinárnym súdom¹¹ týkajúcich sa sudcov, a to zriadením dvojstupňového disciplinárneho systému, pričom vrchné súdy by fungovali ako prvostupňové súdy a Najvyšší súd a Najvyšší správny súd by fungovali ako odvolacie súdy. V decembri 2020 reforma prešla prvým čítaním v Poslaneckej snemovni. Zriadením takéhoto dvojstupňového súdneho preskúmania by táto reforma mohla prispieť k posilneniu nezávislosti súdnictva, čo je v súlade s právom EÚ a s európskymi normami¹².

Neočakáva sa, že by sa v tomto legislatívnom období ďalej pokračovalo v plánovanej reforme prokuratúry¹³. Reforma prokuratúry je už dlho témou politických diskusií a predmetom odporúčaní skupiny GRECO¹⁴. Ako sa uvádza v Správe o právnom štáte 2020, snahou posledného návrhu reformy¹⁵ uverejneného v júni 2019 bolo zmeniť režim vymenúvania a odvolávania pre prokuratúru a funkčné obdobie vyšších prokurátorov. Návrh reformy narazil na odpor zainteresovaných strán a verejnosti a nepredpokladá sa, že ho vláda schváli pred októbrovými parlamentnými voľbami¹⁶.

Etický kódex sudcov bol schválený väčšinou súdov. Etický kódex¹⁷ vypracovala pracovná skupina zriadená pri Najvyššom súde pod vedením predsedu Najvyššieho súdu a zložená zo sudcov súdov rôznych úrovní¹⁸. Po dokončení bol kódex predložený na schválenie radám

Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, bod 47. Rozsudok Súdneho dvora z 20. apríla 2021, Republika, C-896/19, body 66 – 69.

⁹ Ďalšie informácie sa nachádzajú v Správe o právnom štáte 2020, Kapitole o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 3.

¹⁰ V súčasnosti je možné požiadať o obnovu konania, ak sa objavia dovtedy neznáme informácie, a takisto je možné podať ústavnú sťažnosť. Tieto postupy sa však nepovažujú za štandardné súdne preskúmanie.

¹¹ Disciplinárny senát je špeciálnym senátom Najvyššieho správneho súdu.

¹² odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, bod 69, stanovisko Benátskej komisie CDL-AD(2010)004, bod 43, Benátska komisia, Zoznam kritérií právneho štátu, CDL-AD(2016)007, bod 78, podľa judikatúry Súdneho dvora (C-216/18 PPU, LM, 25. júla 2018, bod 67): „Požiadavka nezávislosti si tiež vyžaduje, aby disciplinárny režim tých, ktorí majú za úlohu rozhodovať, poskytoval potrebné záruky s cieľom predísť akémukoľvek riziku toho, že taký režim bude využitý ako systém politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. V tomto ohľade stanovenie pravidiel, ktoré vymedzujú najmä správanie predstavujúce disciplinárne previnenia, ako aj konkrétne uplatniteľné sankcie, ktoré predpokladajú zásah nezávislého orgánu v súlade s postupom, ktorý v plnom rozsahu zaručuje práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, najmä práva na obhajobu, a ktoré zakotvujú možnosť napadnúť na súde rozhodnutia disciplinárnych orgánov, predstavuje súbor základných záruk na účely zachovania nezávislosti súdnej moci.“

¹³ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 3 – 4.

¹⁴ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiacia správa, odporúčanie x).

¹⁵ Materiály zverejnené v elektronickej knižnici legislatívneho procesu sú k dispozícii na adrese: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Informácie získané od ministerstva spravodlivosti v súvislosti s návštevou Česka.

¹⁷ České znenie etického kódexu je k dispozícii na adrese: [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%20KOD%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%20KOD%20KODEX%20(2).pdf); anglické znenie je k dispozícii na adrese: https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN.

¹⁸ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 4 – 5.

sudcov zriadeným na jednotlivých súdoch¹⁹. Kódex prijala prevažná väčšina rád. Vypracovanie kódexu profesijného správania sudcov odporučila skupina GRECO²⁰.

Sudcovia a prokurátori boli predmetom kritických vyhlásení predstaviteľov vlády. Predstavitelia výkonnej moci niekoľkokrát vyjadrili kritické pripomienky týkajúce sa vysokopostavených sudcov a prokuratúry, v ktorých spochybnili ich nezávislosť²¹. V reakcii na to vydali zástupcovia súdnictva vyhlásenia, v ktorých vyjadrili obavy a pripomenuli význam nezávislosti súdnictva a dôvery verejnosti v súdnictvo²². Generálny prokurátor 14. mája oznámil svoju rezignáciu, pričom ako jeden z dôvodov²³ uviedol vnímaný tlak²⁴.

Kvalita

Parlament nesúhlasil s vládnym návrhom na zvýšenie určitých súdnych poplatkov. Poslanecká snemovňa návrh novely zákona o súdnych poplatkoch²⁵ zamietla v prvom čítaní 29. januára 2021 z dôvodu prístupnosti spravodlivosti vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu COVID-19. Vláda počas súčasného legislatívneho obdobia neplánuje ďalšie zmeny ani opätovné predloženie návrhu²⁶. K zjednodušeniu prístupu k spravodlivosti, najmä pre zraniteľné osoby, ktoré si nemôžu dovoliť právnik, prispel aj nepretržitý systém rozšírenej právnej pomoci zavedený Českou advokátskou komorou²⁷.

Prebieha viacero projektov na zlepšenie digitalizácie súdnictva. Ministerstvo spravodlivosti spustilo skúšobnú verziu verejne prístupnej centrálnej databázy rozsudkov²⁸, pričom začalo s civilnými vecami. Databáza sa bude postupne rozširovať. V nadväznosti na novelu, ktorá nadobudla platnosť 9. júna 2021, bola do zákona o súdoch a sudcoch vložená povinnosť súdov od 1. júla 2022 uverejňovať všetky rozsudky²⁹. K tomuto úsiliu prispeje prebiehajúci projekt ministerstva spravodlivosti na podporu anonymizácie. Procesné pravidlá umožňujúce využívať

¹⁹ Česko nemá súdnu radu, ale na jednotlivých súdoch sú zriadené rady sudcov. Rady sú zložené zo sudcov príslušného súdu, ktorých volia ich kolegovia. Na okresných súdoch s menej ako jedenástimi sudcami úlohu rady vykonáva zhromaždenie všetkých sudcov daného súdu; § 46 a nasl. zákona o súdoch a sudcoch.

²⁰ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, odporúčanie vii) bod i).

²¹ Rozhovor s ministerkou spravodlivosti v Deníku N (3. februára 2021), Kto čo komu sľúbil? Pred voľbami vyvolajú chaos, kritizuje Benešová verdikt Ústavného súdu; Deník N (3. februára 2021), Babiš obvinil sudcov z ovplyvňovania volieb. Len chránime ústavu, reagoval Rychetský; rozhovor s ministerkou spravodlivosti v Info.cz (25. februára 2021), Stíhanie Babiša sa povlečie do volieb, prokurátori z neho majú štít proti svojmu odvolaniu. Ministerka spravodlivosti verejne spochybnila zákonosť konania generálneho prokurátora a oznámila, že bude iniciovať disciplinárne konanie. Predseda vlády však generálneho prokurátora podporil, ako uviedol server Seznam zprávy (9. mája 2020), Benešová zosilňuje boj proti šéfovi žalobcov.

²² Vyhlásenie Sudcovskej únie, Sudcovská únia k vystúpeniu ministerky spravodlivosti; vyhlásenie Únie prokurátorov (4. februára 2021); vyhlásenie prezidenta Únie prokurátorov (26. februára 2021).

²³ Nový generálny prokurátor bol vymenovaný 13. júla 2021.

²⁴ Tlačová správa prokuratúry (14. mája 2021), generálny prokurátor Pavel Zeman oznámil svoju rezignáciu; záznam z tlačovej konferencie je k dispozícii na adrese: <https://www.dtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nechci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; pozri aj rozhovor s generálnym prokurátorom v Deníku N (25. mája 2020), Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla (Zeman: Po schůzce s Benešovou som vycítil svoj koniec, boli sme pre ňu vďačný terč. Politika zhrubla).

²⁵ Ďalšie informácie sa nachádzajú v Správe o právnom štáte 2020, Kapitole o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 4 – 5.

²⁶ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 6; informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

²⁷ Príspevok Českej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, s. 15; Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 5.

²⁸ Databáza je k dispozícii na adrese: <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

²⁹ Článok I bod 23 zákona č. 218/2021.

digitálne nástroje na súdoch, ako aj vhodné digitálne nástroje a infraštruktúra sú vo veľkej miere zavedené³⁰, čo výrazne prispelo k plynulému fungovaniu súdov počas pandémie COVID-19. Stále však chýbajú riešenia na sprístupnenie elektronického spisu väčšiny prebiehajúcich konaní³¹. Pokračovalo úsilie v oblasti zavádzania systému úplného elektronického podania (e-file)³², ale stále ostáva vo fáze predkladania ponúk³³.

V parlamente sa prerokúva nový návrh právneho predpisu na reformu exekučných a insolvenčných konaní. Exekučné a insolvenčné konania sú témou politických diskusií už veľa rokov, pretože tzv. „dlhová pasca“ ovplyvňuje vysoký počet ľudí³⁴, a ako uviedol Ústavný súd, môžu mať negatívny dosah na ich základné práva, ako je právo na primeranú životnú úroveň³⁵. Po reforme insolvenčného konania prijatej v roku 2019³⁶ bolo predložených viacero ďalších legislatívnych návrhov³⁷ s cieľom regulovať vplyv exekučných a insolvenčných konaní, najmä na ochranu dlžníkov vrátane detských dlžníkov.

Efektívnosť

Zlepšila sa efektívnosť konaní v občianskych, obchodných a správnych veciach. Justičný systém v civilných a obchodných veciach nečelí žiadnym konkrétnym problémom³⁸ a odhadovaná dĺžka súdneho konania sa naďalej postupne skracovala³⁹. Čas potrebný na vyriešenie správnych vecí sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi značne skrátil, pričom v roku 2019 bol odhadovaný čas na vydanie rozhodnutia na súdoch prvého stupňa 356 dní⁴⁰. Zároveň sa miera vyriešenia správnych vecí zvýšila o viac ako 107 %⁴¹, čo naznačuje, že sudy sú schopné riešiť aj nevybavené prípady. Tento pozitívny vývoj môže byť výsledkom preloženia sudcov z iných zložiek do správnych senátov. V roku 2020 bolo vymenovaných deväť nových sudcov, ktorí sa venujú správnym veciam⁴², čo môže ďalej zvýšiť efektívnosť. Zainteresované strany však vyjadrujú obavu v súvislosti s celkovým nedostatkom sudcov a poukazujú na to, že ministerstvo spravodlivosti neurčuje počet novo vymenovaných sudcov v závislosti od skutočného pracovného zaťaženia súdov⁴³.

Súdy a prokuratúra sa počas pandémie COVID-19 v rôznej miere stretávali s problémami. Najvyšší súd a Najvyšší správny súd, ktorých konania sú väčšinou písomné,

³⁰ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázky č. 40 – 43.

³¹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 44.

³² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 5.

³³ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 8.

³⁴ Podľa informácií z novembra 2020 čelí exekučnému konaniu vyše 700 000 osôb; podľa informácií uvedených v správe o posúdení vplyvu regulácie k zákonu č. 31/2019 z roku 2019 nebolo 90 % dlžníkov vôbec schopných splatiť svoje dlhy.

³⁵ Uznesenie českého Ústavného súdu č. I. ÚS 3271/13, bod 31.

³⁶ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 5.

³⁷ Zákon č. 38/2021, prijatý v januári 2021, ktorým sa zriaďuje tzv. chránený účet; návrh zákona č. 545 schválený Poslaneckou snemovňou v apríli 2021, ktorým sa mení Občiansky súdny poriadok a zákon o súdnych exekútoroch; návrh zákona č. 1073 predložený v novembri 2020, ktorým sa zavádzajú ďalšie zmeny zákona o insolvenčnom konaní; návrh zákona č. 986 prijatý Senátom v apríli 2021; riešenie problematiky detských dlžníkov.

³⁸ Pozri aj Správu o právnom štáte 2020, Kapitolu o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 6.

³⁹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázky č. 6 a 7.

⁴⁰ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 9.

⁴¹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 13.

⁴² Informácie poskytnuté ministerstvom spravodlivosti v súvislosti s návštevou Česka.

⁴³ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

uviedli, že pandémia COVID-19 nemala na ich efektívnosť žiadny vplyv⁴⁴. Súdny nižších stupňov boli nútené odložiť pojednávania, čím sa môže konanie zdržať⁴⁵, celkovo však súdy neoznámili žiadne závažné narušenia⁴⁶. Ukázalo sa, že telepráca je pre prokuratúru náročnejšia vzhľadom na nízku úroveň digitalizácie a na charakter jej práce⁴⁷.

II. PROTIKORUPČNÝ RÁMEC

Česko má vo veľkej miere zavedený legislatívny a inštitucionálny rámec prevencie a boja proti korupcii. Odbor konfliktu záujmov a boja proti korupcii na ministerstve spravodlivosti zodpovedá za koordináciu a monitorovanie národnej protikorupčnej stratégie na roky 2018 až 2022, ktorá je strategickým rámcom Česka pre boj proti korupcii na vládnej úrovni. Protikorupčná rada pôsobí ako poradný orgán vlády. Národná centrála proti organizovanému zločinu v spolupráci s prokuratúrou je policajnou jednotkou, ktorá má celoštátnu právomoc vyšetrovať trestné činy veľkej korupcie⁴⁸. Finančný analytický úrad pôsobí ako finančná spravodajská jednotka Česka. Najvyšší kontrolný úrad skúma hospodárenie štátu s verejnými príjmami a výdavkami a jeho zistenia môžu pomôcť pri identifikácii rizík v oblasti korupcie.

Odborníci aj výkonní riaditelia podnikov vnímajú úroveň korupcie vo verejnom sektore aj naďalej ako pomerne vysokú. V Indexe vnímania korupcie za rok 2020 organizácie Transparency International dosiahlo Česko 54 bodov zo 100 a umiestnilo sa na 14. mieste v Európskej únii a na 49. mieste vo svete⁴⁹. Toto vnímanie bolo za posledných päť rokov⁵⁰ relatívne stabilné⁵¹.

V decembri 2020 česká vláda prijala okrem iného Akčný plán boja proti korupcii na roky 2021 a 2022, v ktorom zopakovala predchádzajúce priority. Tento akčný plán⁵² je posledným zo štyroch plánov v rámci protikorupčnej stratégie súčasnej vlády na roky 2018 až 2022⁵³. V porovnaní s predchádzajúcim plánom⁵⁴ ostávajú štyri prioritné oblasti nezmenené⁵⁵. Vláda sa zameria na zostávajúce ciele vrátane prijatia legislatívnych aktov o ochrane oznamovateľov a o lobizme, ako aj na transparentnosť, prístup k informáciám

⁴⁴ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

⁴⁵ Príspevok od Českej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, s. 17.

⁴⁶ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

⁴⁷ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

⁴⁸ Ďalšími prípadmi korupcie sa zaoberajú krajské riaditeľstvá polície, pričom Národná centrála proti organizovanému zločinu môže tieto prípady kedykoľvek prevziať.

⁴⁹ Transparency International (2021), Index vnímania korupcie 2020, s. 2 – 3. Úroveň vnímanej korupcie sa kategorizuje takto: nízka úroveň (vnímanie korupcie vo verejnom sektore medzi odborníkmi a výkonnými riaditeľmi podnikov dosahuje viac ako 79 bodov); pomerne nízka (počet bodov 79 – 60), pomerne vysoká (počet bodov 59 – 50), vysoká (počet bodov menej ako 50).

⁵⁰ Údaje Eurobarometra o vnímaní korupcie občanmi a podnikmi a o ich skúsenostiach s korupciou, ktoré boli nahlásené minulý rok, sa aktualizujú každý druhý rok. Najnovším súborom údajov je osobitný prieskum Eurobarometra 502 (2020) a rýchly prieskum Eurobarometra 482 (2019).

⁵¹ V roku 2015 dosiahlo Česko 56 bodov, kým v roku 2020 dosiahlo 54 bodov. O výrazné zvýšenie/zníženie ide vtedy, keď dôjde k zmene o viac ako päť bodov; zlepšenie/zhoršenie (zmeny v rozmedzí 4 – 5 bodov); relatívne stabilná úroveň (zmeny v rozmedzí 1 – 3 body) za posledných päť rokov.

⁵² Uznesenie č. 1273. Plán je k dispozícii na protikorupčnom portáli vlády a monitoruje ho protikorupčná rada vlády.

⁵³ Protikorupčná stratégia Česka, ktorá vychádza z programového vyhlásenia vlády z roku 2018, je k dispozícii na protikorupčnom portáli vlády.

⁵⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 7.

⁵⁵ Prioritné oblasti zahŕňajú: i) účinnú a nezávislú vládu; ii) transparentnosť a otvorený prístup k informáciám; iii) efektívne hospodárenie so štátnym majetkom a iv) rozvoj občianskej spoločnosti.

a riziká korupcie súvisiace s ochorením COVID-19⁵⁶. Hodnotenie *ex post* predchádzajúceho akčného plánu na rok 2020 bude uverejnené v januári 2022. Začali sa už prípravné analytické práce týkajúce sa novej protikorupčnej stratégie na obdobie po roku 2022⁵⁷, ktoré sa zrýchlia na jar 2022 s cieľom zahrnúť nové priority nadchádzajúcej vlády, a opatrenia, ktorými sa riešia medzinárodné záväzky Česka.

Vynakladá sa úsilie o potlačenie korupcie pri stabilnom počte vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení. V roku 2020 české orgány presadzovania práva začali 180 vyšetrovaní týkajúcich sa korupcie (v porovnaní so 152 v roku 2019)⁵⁸, pričom 180 osôb bolo stíhaných za trestné činy korupcie alebo bolo podozrivých⁵⁹ z ich spáchania (v porovnaní so 190 osobami v roku 2019)⁶⁰. Pred súd bolo spolu predvedených 169 osôb (v porovnaní so 125 osobami v roku 2019)⁶¹, pričom 111 bolo v priebehu roka 2020 odsúdených za korupciu (v porovnaní s 96 osobami v roku 2019). V minulom roku bolo 23 osôb oslobodených od obvinenia z korupcie (v porovnaní s 30 v predchádzajúcom roku). V posledných rokoch sa vyššia prokuratúra pri stíhaní významných prípadov zameriavala prevažne na trestné činy súvisiace s verejným obstarávaním a hospodárskou súťažou (vrátane korupcie a trestnej činnosti verejných činiteľov) a na rozsiahle daňové podvody⁶². Česko nemá v Trestnom zákone stanovený samostatný trestný čin, ktorým by sa kriminalizovalo podplácanie zahraničných verejných činiteľov, hoci sa naň vzťahuje všeobecný trestný čin korupcie⁶³. Organizácia OECD vyjadrila obavy, pokiaľ ide o nízku úroveň presadzovania práva proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov, napriek povahe českej ekonomike orientovanej na vývoz a napriek vývozom vo vysokorizikových odvetviach, ktoré sú náchylné na podplácanie⁶⁴. Doteraz zavedené opatrenia vrátane zvýšenia počtu špecializovaných pracovníkov a rozšírenia kapacít na analýzu údajov neprispeli k odhaľovaniu a vyšetrovaniu podplácania zahraničných verejných činiteľov. V tejto súvislosti je potrebné nájsť spôsoby, ako dať prioritu odhaľovaniu, vyšetrovaniu a trestnému stíhaniu podplácania zahraničných verejných činiteľov. Jednou z možností, ako pomôcť zlepšiť presadzovanie práva, by mohlo byť zavedenie samostatného trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov, vyhláškou alebo internou smernicou s uvedením úrovne priority podplácania zahraničných verejných činiteľov⁶⁵.

⁵⁶ Informácie získané od ministerstva spravodlivosti v súvislosti s návštevou Česka.

⁵⁷ Informácie získané od ministerstva spravodlivosti v súvislosti s návštevou Česka.

⁵⁸ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 19 – 20.

⁵⁹ § 160 a § 179b ods. 3 Trestného poriadku.

⁶⁰ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, dodatok I.

⁶¹ To zahŕňa: obžaloby, návrhy na uloženie trestu a dohody o vine a treste.

⁶² Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 18, s odkazom na činnosť Daňovej kobry.

⁶³ Trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov možno trestať ako súčasť všeobecného trestného činu korupcie, podľa príspevku Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 17.

⁶⁴ Medzi vysokorizikové odvetvia patria strojárstvo a obranný tovar vrátane zbraní vyvázaných do vysokorizikových miest určenia, pozri OECD, *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia* (Vykonávanie Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, dvojročná nadväzujúca správa zo štvrtej fázy: Česko), (2019), s. 4. V rokoch 2016 – 2019 Česko začalo jedno vyšetrovanie a konanie v jednej veci a neuzavrelo žiadnu vec, ako uviedla organizácia Transparency International, *Exporting Corruption* (Správa o vývoze korupcie) (2020), s. 52.

⁶⁵ Pozri OECD, *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention – Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czech Republic* (Vykonávanie Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, dvojročná nadväzujúca správa zo štvrtej fázy: Česká republika) (2019), v ktorej sa uvádza, že „[n]ič nenasvedčuje tomu, že by sa podplácanie zahraničných verejných činiteľov stalo prioritou. [...] Česká republika plánuje rozšíriť v rokoch 2021 –

Vyšetrovania a audity vyvolali obavy v súvislosti s niektorými prípadmi veľkej korupcie pri využívaní finančných prostriedkov EÚ a konfliktov záujmu. Európska komisia v správe z 23. apríla 2021 o audite vyplácania 17 dotácií EÚ poskytnutých českej spoločnosti zistila nezrovnalosti a konflikt záujmov a odporučila vrátiť približne 11 miliónov EUR z dôvodu nedodržania súladu s nariadením EÚ o rozpočtových pravidlách z roku 2012 a porušenia českého zákona o konflikte záujmov⁶⁶. Tento prípad bol nedávno zaslaný Európskej prokuratúre, ktorá ho prijala. Vo všeobecnosti sú podľa českého zákona o konflikte záujmov zakázané dotácie pre obchodné spoločnosti, v ktorých verejný činiteľ vlastní podiel vo výške 25 % alebo viac. Vykonáva sa stratégia pre boj proti podvodom a korupcii v rámci čerpania fondov EÚ v období 2014 – 2020⁶⁷, ktorou sa stanovuje základný rámec pravidiel doplnených procesnými usmerneniami pre riadiace orgány. V niektorých prípadoch však boli vyjadrené obavy týkajúce sa správy a rozdeľovania finančných prostriedkov EÚ, a to aj vo vyšetrovaniach Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a v príslušných vnútroštátnych vyšetrovaniach, ktoré nedávno vyústili do odporúčania podať žalobu v prípade veľkej korupcie⁶⁸.

Spolupráca medzi príslušnými inštitúciami v boji proti korupcii v Česku v praxi funguje dobre a plánuje sa ďalšia špecializácia a rozvoj IT v rámci polície. Spolupráca v rozsiahlych operáciách medzi prokuratúrou, políciou a finančnou spravodajskou jednotkou sa ukázala ako úzka a účinná⁶⁹. Podľa polície a prokuratúry sú zdroje⁷⁰ a úroveň špecializácie vyšetrovateľov a prokurátorov, ako aj ich prístup k príslušným informáciám dostatočné na vykonávanie ich úloh pri potláčaní korupcie. Policajné prezídium, ktoré je hierarchicky nadriadené Národnej centrále proti organizovanému zločinu, prevádzkuje centrálnu analytickú jednotku, ktorá poskytuje celej polícii usmernenia a pomoc s analýzou prípadov. Na efektívne zabezpečenie potrieb polície a budovanie strategickejších úrovní spravodajstva bude stále potrebná vyššia úroveň špecializácie zamestnancov v oblasti analýzy, ako aj ďalšie nástroje

2025 analytické oddelenie o 15 pracovných miest, ale zatiaľ nie je jasné, či niektoré z nich budú pridelené na vyšetrovanie podplácania zahraničných verejných činiteľov.“

⁶⁶ Európska komisia, záverečná správa o audite, audit č. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia. Pozri aj Európsky parlament, správa zo služobnej cesty členov Výboru pre kontrolu rozpočtu v Českej republike na účely zistenia potrebných skutočností, 26. – 28. februára 2020. Pozri aj Najvyšší kontrolný úrad, EU Report 2020 – Správa o finančnom riadení prostriedkov EÚ v Českej republike (2020), s. 20 – 21; Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 8.

⁶⁷ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 15.

⁶⁸ Polícia v máji dokončila šesťročné vyšetrovanie trestného činu nezákonného získania dotácií EÚ a odporučila podať žalobu, pozri: Česká justice, 14. mája 2021, Vyšetrovateľ prípadu *Čapí hnízdo* končí v polícii. Spis uzavrel a navrhol podať obžalobu.

⁶⁹ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka od polície a prokuratúry, vrátane finančnej spravodajskej jednotky, ako aj od daňových a colných orgánov, najmä s odkazom na činnosť Daňovej kobry. Spoluprácu Národnej centrály polície proti organizovanému zločinu s finančnou a colnou správou a spoluprácu s prokuratúrou určuje Trestný poriadok č. 141/1961 Zb., zákon o Polícii Českej republiky č. 273/2008 Zb. a zákon o prokuratúre č. 283/1993 Zb.

⁷⁰ Ľudské zdroje pridelené prokuratúre zodpovednej za stíhanie korupcie tvorí 303 prokurátorov špecializujúcich sa na korupciu, z toho 21 prokurátorov na generálnej prokuratúre, 47 na vyšších prokuratúrach, 65 na krajských prokuratúrach a 170 na okresných prokuratúrach.

a funkcie IT⁷¹. Očakáva sa, že koncepčný dokument pre vyšetrovacie útvary z roku 2019, v ktorom sa požadujú tieto zlepšenia, sa bude realizovať a následne skúmať v roku 2022⁷².

Od posledného vykazovaného obdobia sa čaká na prijatie právnej úpravy lobizmu v záujme zvýšenia transparentnosti v českom legislatívnom procese. Sporné oblasti, o ktorých sa stále diskutuje, sa týkajú výnimiek z definície lobistov⁷³. Právna úprava⁷⁴ predpokladá zriadenie verejne prístupného registra lobistov a verejných činiteľov, ktorí sa stretli s lobistami, povinnosť lobistov a verejných činiteľov, ktorí sa stretli s lobistami, zverejniť kontakty v rámci lobizmu a zavedenie „legislatívnej stopy“ na informovanie o tom, kto sa snažil ovplyvniť ktorý legislatívny návrh⁷⁵. Register by mal spravovať Úrad pre dohľad nad hospodárením politických strán a politických hnutí. Nezverejnenie informácií môže viesť k pokutám vo výške približne 3 860 EUR (100 000 CZK). Právna úprava lobizmu⁷⁶ bude obsahovať aj prísnejšie pravidlá týkajúce sa priznaní darov. Prahová hodnota pre dary, ktoré sa majú oznamovať v centrálnom registri konfliktov záujmov, ktorý už existuje, sa zníži z približne 400 EUR (10 000 CZK) na približne 200 EUR (5 000 CZK).

Bolo vynaložené predbežné úsilie o posilnenie pravidiel bezúhonnosti pre poslancov Poslaneckej snemovne. Pre poslancov Poslaneckej snemovne zatiaľ nebol zavedený osobitný etický kódex, aký existuje pre úradníkov ústrednej verejnej správy⁷⁷. Navrhovaná novela zákona o rokovacom poriadku Poslaneckej snemovne, ktorá by umožnila Poslaneckej snemovni prijať kódex správania, nezískala dostatočnú politickú podporu⁷⁸. Niektoré politické strany stanovili etické kódexy pre členov vlastnej strany⁷⁹. Pokiaľ ide konkrétne o dary pre poslancov parlamentu, pretrvávajú obavy v súvislosti s chýbajúcim vhodným rámcom, ktorý by obsahoval aj iné prínosy, napr. vecné výhody a služby, a s chýbajúcim praktickým usmernením pre poslancov parlamentu⁸⁰.

V nadväznosti na uznesenie Ústavného súdu sa vláda v roku 2020 rozhodla nezahrňať príjem manželky/manžela do oznamovacej povinnosti v majetkových priznaniach.

⁷¹ Informácie získané od ministerstva vnútra/ministerstva financií (Finančného analytického úradu)/Národnej centrály Českej polície proti organizovanému zločinu v súvislosti s návštevou Česka.

⁷² Informácie získané od ministerstva vnútra/ministerstva financií (Finančného analytického úradu)/Národnej centrály Českej polície proti organizovanému zločinu v súvislosti s návštevou Česka.

⁷³ Po prvom čítaní v Poslaneckej snemovni v decembri 2020 sa vo februári 2021 konalo vypočutie v Ústavnoprávnom výbore a na máj a jún 2021 boli naplánované ďalšie rozpravy v programe dolnej komory. Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 12. Podľa verejného prieskumu v roku 2021 dve tretiny českých respondentov uviedli, že prísnejšie pravidlá lobizmu by prispeli k ich pozitívnejšiemu vnímaniu politiky, pozri Rekonstrukce státu (3. marca 2021), Lobizmus má podľa Čechov výrazný vplyv na znenie zákonov, vnímajú ho však hlavne ako nástroj pre „kmotrov“.

⁷⁴ Právna úprava lobizmu pozostáva z dvoch samostatných, ale súvisiacich návrhov: návrhu zákona o lobizme (dokument Poslaneckej snemovne č. 565) a návrhu zákona, ktorým sa menia niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o lobizme (dokument Poslaneckej snemovne č. 566).

⁷⁵ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 9.

⁷⁶ Návrh zákona, ktorým sa menia niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona o lobizme (dokument Poslaneckej snemovne č. 566).

⁷⁷ Návrh etického kódexu predložil predseda Poslaneckej snemovne (dokument Poslaneckej snemovne č. 7067). Rokovanie bolo pozastavené pre nízky počet prítomných poslancov Poslaneckej snemovne vzhľadom na obmedzenia uložené v súvislosti s pandemiou COVID-19. Rokovanie v pléne by malo pokračovať po uvoľnení obmedzení.

⁷⁸ Informácie získané od ministerstva spravodlivosti v súvislosti s návštevou Česka. Návrh by bol prijatý uznesením Poslaneckej snemovne, pričom zatiaľ nebol stanovený žiadny orientačný harmonogram.

⁷⁹ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – predbežná správa o plnení odporúčaní (marec 2020), s. 4.

⁸⁰ Pozri zákon o konflikte záujmov. GRECO, štvrté kolo hodnotenia – predbežná správa o plnení odporúčaní (marec 2020), s. 4.

Poslanci parlamentu musia vo svojich majetkových priznaniach do určitej miery zverejňovať majetok manželky/manžela⁸¹, napríklad majetok, ktorý príslušný poslanec vlastní spoločne so svojou manželkou/svojím manželom. Z povinnosti zverejňovania ostáva vyňatý príjem manželky/manžela, ako aj akýkoľvek majetok závislých rodinných príslušníkov⁸². V nadväznosti na uznesenie vydané Ústavným súdom⁸³ sa vláda rozhodla v tejto súvislosti ďalej nemeniť pravidlá týkajúce sa majetkových priznaní⁸⁴.

Pravidlá týkajúce sa darov na financovanie politických strán sú vo všeobecnosti primerané, ale v praxi pretrvávajú problémy⁸⁵. Zákon o politických stranách a hnutiach⁸⁶ obsahuje maximálny strop vo výške približne 120 000 EUR (3 000 000 CZK) pre každého individuálneho darcu. Každý dar v hodnote presahujúcej približne 40 EUR (1 000 CZK) sa musí zdokumentovať. Dary od zahraničných osôb alebo verejných orgánov nie sú povolené. Dary získané počas volebných období sa musia zverejniť na internete aspoň 3 dni pred voľbami⁸⁷. Nedodržanie sa môže sankcionovať pokutami vo výške približne 4 000 – 80 000 EUR (100 000 – 2 000 000 CZK). Zodpovedným orgánom dohľadu je Úrad pre dohľad nad hospodárením politických strán a politických hnutí⁸⁸. Pretrvávajú štrukturálne nedostatky, pretože rovnaké pravidlá týkajúce sa maximálnych stropov pre dary od individuálnych darcov sa nevzťahujú na prezidentské voľby⁸⁹ ani na dary od neziskových organizácií⁹⁰. Prekážky sú aj v monitorovaní darov od obchodných sietí s viacerými právnickými osobami⁹¹. Vláda sa zameriava na vykonanie podrobnejšej analýzy s cieľom ďalej identifikovať diery v právnych predpisoch a praktické problémy⁹².

Zatiaľ neboli vykonané zmeny ústavy s cieľom posilniť Najvyšší kontrolný úrad. Návrhom zákona, ktorým sa mení zákon o Najvyššom kontrolnom úrade⁹³, sa vykoná novela ústavy⁹⁴. Rozšíril by sa mandát Najvyššieho kontrolného úradu, čo by mu umožnilo vykonávať aj audit verejných výdavkov miestnych samospráv, zdravotných poisťovní a štátom vlastnených podnikov (t. j. podnikov vo väčšinovom vlastníctve štátu či miestnej samosprávy alebo nimi ovládaných podnikov). Prijatie návrhu zákona sa oneskorilo⁹⁵ napriek skutočnosti, že šlo o prioritu vlády, ako sa uvádza v programovom vyhlásení vlády.

⁸¹ Pozri aj GRECO, štvrté kolo hodnotenia – predbežná správa o plnení odporúčaní, s. 5.

⁸² § 11 ods. 2 písm. a) zákona o konflikte záujmov.

⁸³ Ústavný súd rozhodol, že zákon č. 159/2006 Zb. o konflikte záujmov je v súlade s ústavou (spis. zn. Pl. US 4/17 z 11. februára 2020).

⁸⁴ Informácie získané od protikorupčnej rady vlády v súvislosti s návštevou Česka.

⁸⁵ Informácie získané od rôznych zainteresovaných strán v súvislosti s návštevou Česka.

⁸⁶ Zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach.

⁸⁷ Vráťane sumy, darcovho mena, dátumu narodenia a bydliska. Všetky dary musia byť uvedené v správe o financovaní volebnej kampane, ktorú musia kandidáti uverejniť najneskôr 90 dní po voľbách.

⁸⁸ Úrad je poverený preskúmaním výročných finančných výkazov politických strán, vykonávaním kontrol hospodárenia politických strán a dohľadom nad financovaním volebných kampaní.

⁸⁹ Dôvodom je skutočnosť, že kandidáti nie sú politické strany ani politické hnutia. Pozri zákon č. 275/2012 Zb. o voľbe prezidenta republiky.

⁹⁰ Pokiaľ ide o pravidlá uplatniteľné na takéto subjekty, pozri zákon č. 247/1995 Zb. o voľbách do Parlamentu Českej republiky a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov, a zákon č. 275/2012 Zb. o voľbe prezidenta republiky.

⁹¹ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021 týkajúci sa financovania politických strán, s. 1.

⁹² Tamže.

⁹³ Zákon č. 166/1993 Zb.

⁹⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 9.

⁹⁵ V roku 2020 bol návrh zákona stále v treťom čítaní v Poslaneckej snemovni a čakalo sa na prijatie súvisiacej ústavnej zmeny Senátom.

Parlamentu boli predstavené prípravné práce týkajúce sa ochrany oznamovateľov. Vláda 25. januára 2021 schválila zákon o ochrane oznamovateľov a sprievodný pozmeňujúci zákon⁹⁶. V súčasnosti sa pri oboch čaká na druhé čítanie v Poslaneckej snemovni⁹⁷ a prebieha rokovanie v príslušných výboroch Poslaneckej snemovne⁹⁸. V návrhu zákona sa predpokladá zriadenie vnútorných oznamovacích systémov a oznamovanie ministerstvu spravodlivosti pre oznamovateľov, ktorí chcú oznámiť možné protiprávne konanie.

Správa a riadenie štátom vlastnených podnikov sú upravené zákonom, ale v praxi pretrvávajú problémy. Predchádzanie politickým nomináciám do štátom vlastnených podnikov sa v praxi zatiaľ nezaist'uje systematicky⁹⁹. V roku 2020 vláda schválila Stratégiu vlastníckej politiky štátu¹⁰⁰ na základe usmernení OECD k správe a riadeniu štátnych podnikov z roku 2015. Cieľom stratégie je zaistiť, aby štát uplatňoval svoje vlastnícke práva v štátnych podnikoch transparentne a účinne.

Pandémia COVID-19 spomalila protikorupčné reformy v špecifických oblastiach. Väčšina protikorupčných opatrení, ktorých zavedenie bolo naplánované na rok 2020, najmä v sektore zdravotníctva, bola odložená¹⁰¹. V novom protikorupčnom pláne na roky 2021 a 2022 sa stanovujú cielené opatrenia, pokiaľ ide o verejné obstarávanie, vrátane osobitných označení verejných zákaziek súvisiacich s ochorením COVID-19 v registri zmlúv¹⁰², a vypracovanie metodiky verejného obstarávania v núdzovom stave alebo podobných krízových situáciách¹⁰³. Celkovo sa usudzuje, že register má pozitívny vplyv na predchádzanie korupcii, pretože zvyšuje transparentnosť a možnosť verejného dohľadu.

III. PLURALITA A SLOBODA MÉDIÍ

V Listine základných práv a slobôd, ktorá bola začlenená do českého ústavného poriadku, sa garantuje sloboda prejavu a právo na informácie a výslovne sa zakazuje cenzúra. V zákone o rozhlasovom a televíznom vysielaní sa jasne vymedzujú právomoci českého orgánu na

⁹⁶ Zákon o ochrane oznamovateľov bol pôvodne pozastavený do prijatia smernice EÚ týkajúcej sa rovnakej tematiky, pozri aj Správu o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 9.

⁹⁷ Zákon by chránil zverejnenia informácií zo strany oznamovateľov v súvislosti s porušeniami práva EÚ a s domácim násilím a správnymi priestupkami. Legislatívny proces možno sledovať na webovej lokalite parlamentu. Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 14.

⁹⁸ Výbor pre verejnú správu a regionálny rozvoj a Ústavnoprávny výbor.

⁹⁹ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka. Zákon o výbere osôb do riadiacich a dozorných orgánov právnických osôb s majetkovou účasťou štátu (nominačný zákon), zákon č. 353/2019 Zb., ktorého účelom je predchádzať politickým nomináciám, nadobudol účinnosť v januári 2020. Viac podrobností sa nachádza v európskom semestri, konvergenčný program Česka (apríl 2020), s. 35.

¹⁰⁰ Uznesenie vlády č. 115/2020.

¹⁰¹ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 15. Analýzou rizika korupcie v sektore zdravotníctva z roku 2019, ktorú vykonala vláda, sa poukázalo na riziká korupcie vo všetkých častiach sektora zdravotnej starostlivosti od korupcie páchanej pacientmi a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti až po korupciu na úrovni ústrednej štátnej správy. K dispozícii na adrese: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. V nadväznosti na analýzu sa ministerstvo zdravotníctva zameralo na zavedenie osobitných zmierňujúcich opatrení a na predloženie právneho návrhu týkajúceho sa optimalizácie fungovania verejných zdravotných poisťovní.

¹⁰² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 9.

¹⁰³ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021, s. 16.

reguláciu médií. V zákone o slobodnom prístupe k informáciám sa garantuje prístup k informáciám, ktorými disponujú verejné orgány¹⁰⁴.

Reforma zameraná na ďalšie posilňovanie nezávislosti Rady pre rozhlasové a televízne vysielanie zatiaľ nebola dokončená¹⁰⁵. Zákomom o rozhlasovom a televíznom vysielaní sa zriaďuje rada ako „nezávislý správny orgán“ pozostávajúci z 13 členov, určujú sa úlohy a povinnosti rady a stanovujú kritériá oprávnenosti, kritériá vylúčenia a postupy na vymenúvanie členov a predsedu rady¹⁰⁶. Ak rada opakovane a vážne poruší povinnosti uvedené v zákone alebo ak jej povinná výročná správa opakovane neprejde schvaľovaním z dôvodu vážnych chýb, Poslanecká snemovňa môže navrhnúť predsedovi vlády odvolanie celej rady. Reformou¹⁰⁷, ktorá bola predložená v auguste 2020¹⁰⁸, sa zruší úloha predsedu vlády v procese vymenúvania a zároveň sa obmedzí právomoc Poslaneckej snemovne v tom zmysle, že v uvedených prípadoch bude môcť navrhnúť len odvolanie jednotlivých členov, čím sa posilní nezávislosť rady ako orgánu. Novelou sa takisto vyžaduje, aby parlament akékoľvek takéto odvolania zdôvodnil. Účelom tejto novely bude splniť ciele revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách týkajúce sa nezávislosti.

Právomoci Rady pre rozhlasové a televízne vysielanie sú dobre zadefinované v zákone a účinne uplatňované v praxi. Regulačný orgán neočakáva, že by navrhované zmeny zákona o rozhlasovom a televíznom vysielaní (pozri predchádzajúci odsek) mali významný vplyv na činnosť rady, kým v prípade jeho zdrojov sa očakáva len menšia personálna konsolidácia. V českom zákone o rozhlasovom a televíznom vysielaní sa stanovuje fungovanie samoregulačných orgánov uznaných radou. Takéto orgány môžu podávať žaloby týkajúce sa oblastí, ktorými sa zaoberajú. Uvedený návrh zákona vytvorí ďalší priestor pre samoreguláciu. Boli vyjadrené obavy v súvislosti s procesom výberu a s nezávislosťou členov samostatnej dozornej komisie Českej televízie¹⁰⁹.

Česko prijalo právne predpisy upravujúce transparentnosť skutočného vlastníctva, ktoré sa uplatňujú aj na vlastníctvo médií. Zákomom č. 37/2021 Zb. z 5. januára 2021, ktorým sa transponuje piata smernica EÚ o boji proti praniu špinavých peňazí, sa zavádza dvojstupňový systém prístupu k takýmto informáciám. Zaručuje sa ním prístup verejnosti k obmedzenému množstvu informácií o vlastníctve prostredníctvom registra vedeného ministerstvom spravodlivosti a zavádzajú mechanizmy, ktoré umožňujú určitým orgánom sankcionovať absenciu požadovaných údajov. V rámci Monitorovania plurality médií (MPM) 2021 sa však

¹⁰⁴ Česko si udržalo 40. miesto vo svetovom rebríčku slobody tlače 2021, ktorý zostavuje organizácia Reportéri bez hraníc, čím sa zaradilo na 19. miesto v rámci EÚ.

¹⁰⁵ Súčasť transponovania smernice (EÚ) 2018/1808 o audiovizuálnych mediálnych službách Českou republikou.

¹⁰⁶ Ďalšie informácie sa nachádzajú v Správe o právnom štáte 2020, Kapitole o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 10.

¹⁰⁷ Tamže.

¹⁰⁸ Návrh zákona, ktorým sa zmení zákon o rozhlasovom a televíznom vysielaní a ktorým sa transponuje smernica (EÚ) 2018/1808, bol zverejnený vládou v auguste 2020 a predložený parlamentu na ďalšie prerokovanie. V čase uverejnenia tejto správy nedošlo v tejto súvislosti k žiadnemu ďalšiemu vývoju.

¹⁰⁹ Týka sa nedávnych aktivít dozornej komisie Českej televízie a voľby štyroch nových členov (z pätnástich) Poslaneckou snemovňou. Európska vysielacia únia (9. apríla 2021), *Public service media in the Czech Republic under threat* (Verejnoprávne médiá v Českej republike ohrozené); Medzinárodný tlačový inštitút (1. apríla 2021), *Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster* (Obavy z rastúceho zasahovania do nezávislosti českého verejnoprávneho vysielateľa); Public Media Alliance, (9. apríla 2021), *The threat facing Czech TV* (Hrozba, ktorej čelí Česká televízia); Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 12.

tieto opatrenia hodnotia ako vysokoriziková oblasť vzhľadom na to, že systém v skutočnosti neukladá mediálnym spoločnostiam povinnosť informovať širokú verejnosť o svojich úplných vlastníckych štruktúrach¹¹⁰. Koncentrácia spravodajských médií v Česku sa považuje za vysokú, a to najmä v dôsledku vysokej koncentrácie v rôznych podsektoroch médií¹¹¹.

Česko neprijalo žiadne zákony, ktoré by upravovali pridelovanie priestoru pre štátnu reklamu. Okrem všeobecných požiadaviek na reklamu stanovených v zákone o verejnom obstarávaní, t. j. že akákoľvek zmluva na štátnu reklamu v hodnote viac ako 2 000 EUR (50 000 CZK) sa musí zverejniť vo verejnom registri, Česko nemá osobitné pravidlá týkajúce sa pridelovania priestoru pre štátnu reklamu¹¹². Monitorovanie plurality médií 2021 odkazuje na monitorovanie výdavkov českých ministerstiev na reklamu v období 2010 – 2018 vykonané Českým centrom pre investigatívnu žurnalistiku¹¹³, pri ktorom sa odhalili výrazné rozdiely v spôsobe, akým jednotlivé ministerstvá rozdeľujú výdavky na reklamu rôznym médiám. Podľa Monitorovania plurality médií 2021 to poukazuje na zvýhodňovanie a všeobecne nedostatočnú transparentnosť¹¹⁴.

Prístup k informáciám garantuje zákon, ale v praxi vznikajú prekážky. Nedošlo k žiadnym zmenám zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorým sa garantuje prístup k informáciám, ktorými disponujú verejné orgány¹¹⁵. V Monitorovaní plurality médií 2021 sa pripomína niekoľko pokusov určitých verejných orgánov zasiahnuť do obehu informácií počas pandémie COVID-19. V správe sa upozorňuje na to, že Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky odmietol zverejniť podrobné údaje o šírení ochorenia COVID-19¹¹⁶.

Hoci sa predpokladá, že novinárom nehrozí žiadna fyzická ujma, slovné urážky, obťažovanie a vyhrážky na internete voči nim nie sú neobvyklé¹¹⁷. Monitorovanie plurality médií 2021 aj index slobody tlače organizácie Reportéri bez hraníc poukazujú na skutočnosť, že táto profesia je neustále vystavovaná slovným útokom niektorých politických strán a vysoko postavených verejných činiteľov¹¹⁸. Platforma Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov nezaznamenala v Česku v roku 2020 žiadne upozornenia. V roku 2021 zaznamenala jedno upozornenie v súvislosti s uvedeným problémom týkajúcim sa Rady Českej televízie. Nebol prijatý žiaden program na podporu médií, ktorým by sa zmiernili účinky pandémie COVID-19. Podľa Monitorovania plurality médií 2021 bol sektor tlačových médií pandemiou COVID-19 vážne zasiahnutý¹¹⁹.

¹¹⁰ Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 10.

¹¹¹ Českému mediálnemu trhu dominuje pár mediálnych spoločností pôsobiacich v sektore tlačových médií, rozhlasového a televízneho vysielania, ako aj v sektore online obsahu. Úroveň koncentrácie je zvlášť pozoruhodná na (ekonomicky najzraniteľnejšom) regionálnom mediálnom trhu, pričom segment regionálnej dennej tlače je prakticky monopolizovaný. Pozri Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 10.

¹¹² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 10.

¹¹³ Investigace.cz (13. decembra 2019), Štátna reklama: Kto takisto platí Parlamentné listy, uvedené v Monitorovaní plurality médií 2021, Česká republika.

¹¹⁴ Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 13.

¹¹⁵ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 10.

¹¹⁶ Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 8.

¹¹⁷ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 12.

¹¹⁸ Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 9.

¹¹⁹ Monitorovanie plurality médií 2021, Česká republika, s. 6.

IV. INÉ INŠTITUCIONÁLNE OTÁZKY SÚVISIACE SO SYSTÉMOM BRÝD A PROTIVÁH

Česko má dvojkomorový parlamentný systém verejnej správy¹²⁰ s priamo voleným prezidentom. Legislatívne návrhy môžu predkladať poslanci Poslaneckej snemovne, skupina poslancov Poslaneckej snemovne, Senát, vláda alebo zastupiteľstvá vyšších územných samosprávnych celkov¹²¹. Ústavný súd môže vykonať ústavné preskúmanie *ex post*. V systéme brýd a protiváh zohráva okrem justičného systému svoju úlohu aj úrad ombudsmana a občianska spoločnosť.

Takmer polovica právnych predpisov bola v roku 2020 a začiatkom roka 2021 prijatá v rámci skráteného postupu v stave legislatívnej núdze. V období od januára 2020 do polovice februára 2021 sa šesťdesiat aktov z celkového počtu 128, ktoré boli prijaté parlamentom a uverejnené v Zbierke zákonov, prijalo v rámci skráteného postupu v stave legislatívnej núdze prostredníctvom súhrnného posúdenia¹²² a ďalších 12 aktov v zrýchlenom konaní, pri ktorom sa zákon prijíma v prvom čítaní¹²³. Zainteresované strany vyjadrili obavy, že tieto postupy sa využívali aj v prípade aktov, ktoré nesúviseli s riešením pandémie COVID-19, a kritizovali vysokú mieru výnimiek z pravidiel o konzultácii so zainteresovanými stranami¹²⁴. Okrem toho sa kritizovalo to, že núdzové opatrenia prijaté vládou na boj proti pandémie COVID-19 neobsahujú konkrétne, zrozumiteľné a podložené zdôvodnenie¹²⁵. Obe komory parlamentu prijali opatrenia¹²⁶ na zabránenie šíreniu vírusu vo svojich priestoroch, vrátane možnosti úmerne obmedziť počet prítomných poslancov parlamentu¹²⁷.

Núdzový stav trval väčšinu roka 2020 a začiatkom roka 2021 boli vznesené obavy v súvislosti s jeho ústavnosťou. Podľa ústavného zákona o bezpečnosti môže vláda vyhlásiť núdzový stav¹²⁸ na obdobie najviac 30 dní a môže ho ďalej predĺžiť len po predchádzajúcom súhlase Poslaneckej snemovne¹²⁹. Po núdzovom stave, ktorý trval od 12. marca 2020 do 17. mája 2020¹³⁰, vláda znovu vyhlásila núdzový stav s platnosťou od 5. októbra 2020 a pravidelne ho predlžovala so súhlasom Poslaneckej snemovne až do 14. februára 2021. Poslanecká snemovňa 11. februára 2021 odmietla dať predchádzajúci súhlas na ďalšie predĺženie núdzového stavu. Vláda potom vyhlásila nový núdzový stav na 14 dní na základe

¹²⁰ Tvorí ho dolná komora – Poslanecká snemovňa (*Poslanecká sněmovna*), a horná komora – Senát (*Senát Parlamentu České republiky*).

¹²¹ Ústava Česka, článok 41.

¹²² V rámci súhrnného posúdenia návrhu zákona neprebíha prvé čítanie a Poslanecká snemovňa môže rozhodnúť o zrušení všeobecnej rozpravy, ktorá sa má konať počas druhého čítania návrhu zákona, ako aj o obmedzení dĺžky rečníckeho času jednotlivých poslancov. Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2020, s. 25.

¹²³ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2020, s. 25 – 26.

¹²⁴ Pozri príspevok Českej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, s. 27; príspevok organizácie Transparency International k Správe o právnom štáte 2021, s. 6.

¹²⁵ Napr. rozsudok Mestského súdu v Prahe, rozhodnutie z 13. novembra 2020, č. 18 A 59/2020, príspevok od Českej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, príspevok organizácie Transparency International Česká republika k Správe o právnom štáte 2021, príspevok Únie občianskych slobôd pre Európu k Správe o právnom štáte 2021, príspevok organizácie Glopolis k Správe o právnom štáte 2021.

¹²⁶ Príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2020, s. 30.

¹²⁷ Podľa ústavy sú komory uznášašiaschopné, keď je prítomná aspoň jedna tretina ich poslancov. Dotknutým opatrením sa obmedzuje prítomnosť členov na polovicu, čo je v súlade s ústavným ustanovením.

¹²⁸ Vyhlásenie núdzového stavu umožňuje vláde prijať určité mimoriadne opatrenia obmedzujúce základné práva, ako sa stanovuje v § 5 krízového zákona, a to na čas nevyhnutne potrebný a v nevyhnutne potrebnom rozsahu.

¹²⁹ Ústavný zákon č. 110/1998, články 5 a 6.

¹³⁰ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 13.

žiadosti hajtmanov regiónov¹³¹. Toto rozhodnutie bolo kritizované aj ako obchádzanie ústavných pravidiel¹³². Poslanecká snemovňa následne rozhodla, že tento núdzový stav sa skončí po nadobudnutí platnosti nového pandemického zákona, ale najneskôr 27. februára 2021¹³³. Skupina senátorov takisto podala sťažnosť na Ústavný súd, ktorý napriek tomu, že sťažnosť považoval za neprípustnú¹³⁴, konštatoval, že núdzový stav sa môže predĺžiť len so súhlasom Poslaneckej snemovne a že ústavne stanovený spôsob predlžovania sa nedá nahradiť vyhlásením nového núdzového stavu¹³⁵. Vzhľadom na zhoršujúcu sa situáciu vláda 27. februára 2021 vyhlásila na 30 dní nový núdzový stav, ktorý bol predĺžený do 11. apríla 2021 po predchádzajúcom súhlase Poslaneckej snemovne.

Používanie núdzových opatrení bolo aj naďalej predmetom súdneho preskúmania¹³⁶. Núdzové opatrenia prijaté v reakcii na pandémiu COVID-19 často preskúmavali súdy vrátane Ústavného súdu¹³⁷. Zainteresované strany však poukazujú na to, že platné opatrenia sa príliš často menili na to, aby mohli súdy včas reagovať¹³⁸.

Projekty zamerané na ďalšie zvyšovanie transparentnosti legislatívneho procesu sa pre pandémiu oneskorili. Projekt na vytvorenie portálov „eZbierka“ a „eLegislatíva“¹³⁹, ktoré by umožnili ľahšiu kontrolu legislatívneho procesu a účasť na ňom, sa oneskoril z dôvodu núdzového stavu a dosahu obmedzení v súvislosti s pandémiu COVID-19. Pilotné testovanie systému a školenie používateľov sa teraz plánuje od novembra 2021 a spustenie systému je naplánované na 1. januára 2023¹⁴⁰.

V parlamente sa prerokúva návrh zákona o ochrancovi práv detí (detskom ombudsmanovi). V návrhu zákona, ktorý v júni 2020 predložila skupina poslancov Poslaneckej snemovne, sa navrhuje zriadiť samostatnú inštitúciu oddelenú od verejného ochrancu práv, ktorý v súčasnosti pôsobí ako dozorný orgán pre Dohovor o právach dieťaťa. Zatiaľ nebol predložený legislatívny návrh na zriadenie vnútroštátnej inštitúcie pre ľudské práva. Nový ombudsman bol počas prvého roku svojho pôsobenia v úrade predmetom kritiky zainteresovaných strán, najmä pre svojvoľnosť a vyhlásenia, ktorými sa údajne spochybnila zásada proporcionality pri obmedzovaní individuálnych práv¹⁴¹. Kritiku si vyslúžili aj jeho

¹³¹ § 3 ods. 5 krízového zákona sa stanovuje, že hajtman kraja môže za určitých podmienok požiadať vládu o vyhlásenie núdzového stavu.

¹³² Vyhlásenie Českej advokátskej komory (15. februára 2021), Česká advokátska komora k vyhláseniu núdzového stavu uznesením vlády zo 14. februára. 2021; vyhlásenia odborníkov na ústavné právo pre médiá, České noviny (15. februára 2021), Podľa väčšiny právnikov je nový stav núdze protiústavný.

¹³³ Uznesenie Poslaneckej snemovne č. 84 z 18. 2. 2021.

¹³⁴ Rozhodnutie Ústavného súdu z 25. marca 2021, Pl. ÚS 12/21; Ústavný súd nemá právomoc preskúmať vyhlásenie núdzového stavu ako také.

¹³⁵ V takýchto prípadoch by vyhlásenie núdzového stavu bolo možné len vtedy, ak si to vyžaduje zmena okolností. Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 13.

¹³⁷ Pozri zoznam súdnych rozhodnutí zverejnených Českou advokátskou komorou, ktorý je k dispozícii na adrese: <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Príspevok organizácie Liga za ľudské práva k Správe o právnom štáte 2021, s. 12 a 13; informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

¹³⁹ Projektom eLegislatíva sa zavádzajú nové nástroje a postupy tvorby právnych predpisov do procesu navrhovania, rokovania a uverejňovania primárnych a sekundárnych právnych predpisov. Na konci procesu návrhu tieto nástroje aktualizujú databázu eZbierka, ktorá poskytuje overené texty českých právnych predpisov a ich konsolidovaných znení. Projekt je spolufinancovaný z finančných prostriedkov EÚ.

¹⁴⁰ Informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

¹⁴¹ Otvorený list podpísaný viac ako 320 signatármi vrátane významných právnikov. Príspevok organizácie Liga za ľudské práva k Správe o právnom štáte 2021, s. 9.

vyhlásenia spochybňujúce existenciu diskriminácie určitých menšinových skupín¹⁴². Počas pandémie COVID-19 verejný ochranca práv vyšetroval celý rad otázok súvisiacich s pandemiou COVID-19¹⁴³. Niektoré z dotknutých opatrení neskôr orgány zmenili¹⁴⁴.

Organizácie občianskej spoločnosti boli značne ovplyvnené obmedzeniami uplatňovanými počas pandémie COVID-19. Priestor pre občiansku spoločnosť sa považuje za otvorený¹⁴⁵ a občianska spoločnosť sa naďalej aktívne zúčastňuje na verejných záležitostiach¹⁴⁶. Podľa zainteresovaných strán mala pandémia COVID-19 významný vplyv na organizácie občianskej spoločnosti, pričom väčšina z nich bola z dôvodu obmedzení súvisiacich s pandemiou prinútená obmedziť svoje aktivity¹⁴⁷. Bol však pozorovaný aj pozitívny vývoj, keď niektoré organizácie občianskej spoločnosti zaznamenali zvýšenú verejnú podporu, rozšírili svoje aktivity a zvýšili svoju efektivitu¹⁴⁸.

¹⁴² Správa organizácie Sieť na ochranu demokracie (Sieť k ochrane demokracie) (2020); Romea.cz (18. januára 2021), Občianski členovia „rómskej rady“: Křeček nepozná svoje kompetencie, o rómskej stratégii sa vyjadruje nepravdivo, sústavne cielene podkopáva dôstojnosť Rómov), príspevok organizácie Glopolis k Správe o právnom štáte 2021, s. 13.

¹⁴³ Napr. súdne rozhodovanie v prípadoch nedobrovoľnej hospitalizácie počas pandémie COVID-19, zákazu alebo obmedzenia návštev vo väzniciach, izolácie osôb v zariadeniach sociálnych služieb alebo prístupu žiakov so zdravotným postihnutím k vzdelaniu.

¹⁴⁴ Informácie získané od úradu ombudsmana v súvislosti s návštevou Česka z úradu ombudsmana.

¹⁴⁵ Rating organizácie CIVICUS; hodnotí sa na stupnici s piatimi kategóriami vymedzenými takto: otvorený, zúžený, obmedzovaný, potlačovaný a uzavretý.

¹⁴⁶ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku, s. 14.

¹⁴⁷ Štúdia nadácie OSF, súčasť siete Open Society Foundations (17. marca 2021), *Dopady pandémie COVID-19 na neziskové organizácie* (Dosah pandémie COVID-19 na neziskové organizácie), s. 2; informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

¹⁴⁸ Štúdia nadácie OSF, súčasť siete Open Society Foundations (17. marca 2021), *Dopady pandémie COVID-19 na neziskové organizácie* (Dosah pandémie COVID-19 na neziskové organizácie), s. 3; informácie získané v súvislosti s návštevou Česka.

Príloha I: Zoznam zdrojov v abecednom poradí*

* Zoznam príspevkov prijatých v rámci konzultácií k Správe o právnom štáte 2021 sa nachádza na <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Centrum pre pluralitu a slobodu médií (2021), *Monitorovanie plurality médií 2021*.

České noviny (2021), *Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní* (Podľa väčšiny právnikov je nový núdzový stav protiústavný) (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Civicus, Monitorovanie priestoru občianskej spoločnosti – Česko (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Únia občianskych slobôd pre Európu (2021), *príspevok Únie občianskych slobôd pre Európu k Správe o právnom štáte 2021*.

Rada Európy: Výbor ministrov (2010), *Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2010)12 členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť*.

Rada Európy: Benátska komisia (2010), *Správa o nezávislosti systému súdnictva, časť I: Nezávislosť sudcov*, CDL-AD(2010)004.

Rada Európy: Benátska komisia (2016), *Zoznam kritérií právneho štátu*, CDL-AD(2016)007.

Súdny dvor Európskej únie, rozsudok z 25. júla 2018, LM, C-216/18 PPU.

Súdny dvor Európskej únie, rozsudok z 20. apríla 2021, Republika, C-896/19.

Česká advokátska komora (2021), *príspevok Českej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021*.

Česká advokátska komora, zoznam súdnych rozhodnutí (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Česká advokátska komora (2021), *ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. (2021)* (Česká advokátska komora k vyhláseniu núdzového stavu uznesením vlády zo 14. februára 2021) (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlase-ni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Český etický kódex sudcov (anglické znenie) (https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN).

Ústavný súd ČR, uznesenie č. I. ÚS 3271/13.

Ústavný súd ČR, rozhodnutie z 25. marca 2021, Pl. ÚS 12/21.

Česká vláda (2019), *Sektorová analýza korupce ve zdravotnictví* (Sektorová analýza rizika korupcie v zdravotníctve) (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Česká vláda (2021), *príspevok Česka k Správe o právnom štáte 2021*.

Česká vláda, *Protikorupčná stratégia* (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Česká vláda, *Projekt vytvorenia portálov „eZbierka“ a „eLegislativa“* (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Česká vláda, *Strategie pro boj s podvody a korupcí v rámci čerpání fondů SSR v období 2014–2020* (Stratégia boja proti podvodom a korupcii v rámci čerpania fondov EÚ v období 2014 – 2020) (https://www.dotaceu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

České ministerstvo financí (2020), *Konvergenčný program Českej republiky*.

Webová lokalita Parlamentu Českej republiky (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Sudcovská únia ČR, *Sudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti* (Sudcovská únia k vystúpeniu ministerky spravodlivosti) (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Únia prokurátorov ČR, *vyhlásenie zo 4. februára 2021* (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Česká justice (2021), *Vyšetřovatel Čapího hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu* (Vyšetřovateľ prípadu Čapí hnízdo končí v polícii. Spis uzavrel a navrhol podať obžalobu). (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/><https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

Deník N (2020), *Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla* (Zeman: Po schôdzke s Benešovou som vycítil svoj koniec, boli sme pre ňu vďačný terč. Politika zhrubla). (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021), *Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský* (Babiš obvinil sudcov z ovplyvňovania volieb. Len chránime ústavu, reagoval Rychetský). (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021), *Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu* (Kto čo komu sľúbil? Pred voľbami vyvolajú chaos, kritizuje Benešová verdikt Ústavného súdu). (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (2019), *rýchly prieskum Eurobarometra 482: postoj podnikov ku korupcii v EÚ*.

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (2020), *osobitný prieskum Eurobarometra 502: korupcia*.

Európska vysielacia únia (2021), *Verejnoprávne médiá v Českej republike ohrozené* (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Európska komisia (2019), *záverečná správa o audite, č. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD* (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

Európska komisia (2020), *Správa o právnom štáte, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Česku*.

Európska komisia (2021), *Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície*.

Európsky parlament (2020), *Správa zo služobnej cesty členov Výboru pre kontrolu rozpočtu v Českej republike na účely zistenia potrebných skutočností* (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Glopolis (2021), *príspevok organizácie Glopolis k Správe o právnom štáte 2021*.

GRECO (2016), *štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaci správa o Česku o predchádzaní korupcii v prípade poslancov parlamentu, sudcov a prokurátorov*.

GRECO (2020), *štvrté kolo hodnotenia – priebežná správa o plnení odporúčaní Českom týkajúca sa predchádzania korupcii v prípade poslancov parlamentu, sudcov a prokurátorov*.

Info.cz (2021), *Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání*. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nešťastnější, říká Benešová (Stíhanie Babiša sa povlečie do volieb, prokurátori z neho majú štít proti svojmu odvolaniu. Je to

najbrutálnejšia doba, keby vláda zajtra skončila, budem najšťastnejšia, hovorí Benešová) (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). Medzinárodný tlačový inštitút (2021), *Obavy z rastúceho zasahovania do nezávislosti českého verejnoprávneho vysielateľa* (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019), *Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy* (Štátna reklama: Kto takisto platí Parlamentní listy) (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Liga za ľudské práva (2021), *príspevok Ligy za ľudské práva k Správe o právnom štáte 2021*.

Mestský súd v Prahe, rozhodnutie z 13. novembra 2020, č. 18 A 59/2020.

Nadácia OSF (2021), *Dopady pandémie COVID-19 na neziskové organizácie* (Dosah pandémie COVID-19 na neziskové organizácie) (<https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF-Dopady-pandemie-NNO-2021.pdf>).

OECD (2019), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention – Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia* (Vykonávanie Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, dvojročná nadväzujúca správa zo štvrtej fázy: Česko).

Otvorený list ombudsmanovi podpísaný viac ako 320 signatármi vrátane významných právnikov (<https://www.petice.com/otvreny-dopis-verejnemu-ochrancovi-prav>).

Prezident Únie prokurátorov ČR, *vyhlásenie z 26. februára 2021* (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Public Media Alliance (2021), *Hrozba, ktorej čelí Česká televízia* (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Prokuratúra (2021), *tlačová správa Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci* (Generálny prokurátor Pavel Zeman oznámil rezignáciu) (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>).

Rekonstrukce státu (2021), *Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry* (Lobizmus má podľa polovice Čechov výrazný vplyv na znenie zákonov, vnímajú ho však hlavne ako nástroj pre kmotrov) (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbing-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reportéři bez hranic (2021), *svetový rebríček slobody tlače 2021 – Česko* (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021), *Občanští členové "romské rady": Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů*, (Občianski členovia „rómskej rady“: Křeček nepozná svoje kompetencie, o rómskej strategii sa vyjadruje nepravdivo, sústavne cielene podkopáva dôstojnosť Rómov) (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam zprávy (2020), *Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal*. (Benešová stupňuje boj proti šéfovi žalobcov. Babiš sa ho zastal) (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít k ochraně demokracie (2020), *monitorovací správa*, (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Najvyšší kontrolný úrad (2020), *EU Report 2020 – Správa o finančnom riadení prostriedkov EÚ v Českej republike* (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

Transparency International (2020), *Exporting Corruption* (Správa o vývoze korupcie).

Transparency International (2021), *príspevok organizácie Transparency International k Správe o právnom štáte 2021*.

Transparency International (2021), *Index vnímania korupcie 2020*.

Transparency International Česká republika (2021), *príspevok organizácie Transparency International Česká republika k Správe o právnom štáte 2021*.

Príloha II: Návšteva Česka

Útvary Komisie absolvovali v marci 2021 virtuálne stretnutia s týmito subjektmi:

- Združenie novinárov
- Česká advokátska komora
- Český národný výbor Medzinárodného tlačového inštitútu
- Rada pre rozhlasové a televízne vysielanie
- Nadačný fond nezávislej žurnalistiky
- Európske centrum pre slobodu tlače a médií
- Finančný analytický úrad
- Frank Bold/Rekonštrukcia štátu
- Medzinárodný tlačový inštitút
- Liga za ľudské práva
- Ministerstvo kultúry
- Ministerstvo vnútra
- Ministerstvo spravodlivosti
- Národná centrála proti organizovanému zločinu
- Ombudsman
- Partnerstvo pre otvorené vládnutie
- Generálna prokuratúra
- Najvyšší správny súd
- Najvyšší kontrolný úrad
- Najvyšší súd
- Transparency International Česká republika
- Sudcovská únia
- Únia prokurátorov

* Komisia sa na viacerých horizontálnych stretnutiach stretla aj s týmito organizáciami:

- Amnesty International
- Centrum pre reprodukčné práva
- CIVICUS
- Únia občianskych slobôd pre Európu
- Civil Society Europe
- Konferencia európskych cirkví
- EuroCommerce
- Európske centrum pre neziskové právo
- Európske centrum pre slobodu tlače a médií

- Európske občianske fórum
- Európska federácia novinárov
- European Partnership for Democracy
- Európske fórum mládeže
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Medzinárodná komisia právnikov
- Medzinárodná federácia pre ľudské práva
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- Medzinárodný tlačový inštitút
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reportéri bez hraníc
- Transparency International EU